

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI

BOSHLANG'ICH TA'LIMGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI TATBIQ ETISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA RIVOJLANISH OMILLARI

XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMANI

MATERIALLARI

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
МАКТАБГАЧА ВА БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМ ФАКУЛЬТЕТИ
БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМ МЕТОДИКАСИ КАФЕДРАСИ**

**БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМГА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ТАТБИҚ
ЭТИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ ВА РИВОЖЛАНИШ
ОМИЛЛАРИ**

**ХАЛҚАРО МИҚЁСИДАГИ ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН
МАТЕРИАЛЛАРИ**

2021 йил, 1 -2 апрель

БУХОРО - 2021

texnologiyalar imkoniyatlaridan raqamli o'quv resurslarini, individual testlar masofaviy darslarni tashkil etishda foydalanilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish choratadbirlari to'g'risida"gi. 2017-yil 20-aprel, PQ-2909-son qarori.
2. Jumayev M.E. Matematika o'qitish metodikasi (OO'Y uchun darslik). –Toshkent: "Turon-Iqbol", 2016-yil. -426 b.
3. Jumayev M.E. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasidan praktikum. (OO'Y uchun). –Toshkent: "O'qituvchi", 2004-yil.
4. Bikbayeva N.U. va boshqalar. Boshlang'ich sinf matematika o'qitish metodikasi. -Toshkent: "O'qituvchi", 1996.
5. Yo'ldashev J. G., Usmonov S.A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish. – T.: "Fan va texnologiya", 2008.
6. www.ziynet.uz
7. www.edu.uz

BOSHLANG'ICH TA'LIM JARAYONIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TADBIQ ETISH METODIKASI

M. J. Yarashov, BuxDU o'qituvchisi

F. B. Barotova, BuxDU talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta'lim tizimidagi o'zgarishlar, bu jarayondagi samarali vositalar haqida so'z yuritilgan. Undan tashqari ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalarning turli ko'rinishlarini joriy etish, hamda bu texnologiyalarni qo'llash jarayonidagi qulayliklar aytib o'tilgan.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiya, onlayn, ta'lim, jarayon, matn, animatsiya, ta'lim vositalari, ta'lim jarayoni, axborot, taqdimot.

Аннотация. В этой статье рассматриваются изменения в системе образования, эффективные средства в этом процессе. Кроме того, образовательный процесс вносит различные формы цифровых технологий, а также удобства в применении этих технологий.

Ключевые слова: цифровая технология, онлайн, образовательный, процесс, текст, анимация, образовательный процесс, презентация.

Annotation. This article discusses changes in the education system, effective means in this process. In addition, the educational process introduces various forms of digital technology, as well as the conveniences in the application of these technologies.

Key words: digital technology, online, educational, process, text, animation, educational process, presentation.

Ta'lim jarayoni belgilangan maqsadga erishish va o'quvchilar shaxsining individual sifatlarini o'zgartirishga olib borishga qaratilgan o'quvchi va o'qituvchilarning o'zaro munosabatlari majmuyi hisoblanadi.

Ta'lim jarayonida yaxshi natijaga erishish uchun yuqoridagi elementlarning barchasi muhim o'rin tutadi. Bulardan biri bu ta'lim vositalaridir. Yosh avlodga ta'lim berishda ta'lim vositalarining o'rni beqiyos. Hozirgi kunda raqamli texnologiyalarni ta'limning asosiy vositasi desak mubolag'a bo'lmaydi. Negaki texnika rivojlangan bu davrda ta'lim jarayonini raqamli texnologiyalarsiz tasavvur qilish mumkin emas. Raqamli texnologiyalar o'quvchilarda bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalarning

shakllanishiga yordam berish bilan bir qatorda o'qituvchining ish faoliyatiga ham yengillik kiritadi.

Boshlang'ich sinflarga multimediali darslarning joriy etilishi har jihatdan foydali hisoblanadi. Ushbu multimedialarda o'quvchining dars jarayoniga qiziqtirish uchun matn, grafika, animatsiya, audio, videolar asosiy vositadir.

Taqdimotga ta'sir ko'rsatadigan yana bir muhim vosita animatsiyadir. Matn va grafikadan farqli o'laroq, bu ma'lum vaqtga asoslangan mediadir. Animatsiyaning ko'rgazmali ta'siri o'quv jarayonining har bir bosqichida o'z ta'sirini ko'rsatadi. Animatsiyalar odatda ekran bo'ylab bir obyekt harakati kabi shakllarini olishi, obyekt foydalanuvchi nazorat harakati, qiyshiq va to'liq animatsiya fayllardan iborat bo'ladi.

Og'zaki muloqotning barcha shakllarida tovushdan foydalanadi. Raqamli texnologiyalar orqali butun dunyo bo'ylab tovush uzatish mumkin. O'qituvchining ovozi o'quvchilarga bilim berishda va ma'lumotlarni yetkazishda asosiy vosita sanaladi. Multimedia tizimi nutq, musiqa yoki maxsus tovush effektlaridan foydalanishni talab etadi. Ta'lim uchun foydalaniladigan nutq qisqa va ommaviy axborot vositalari bilan integratsiyalashgan bo'lishi lozim. Ovozli effektlardan matnga qo'shimcha sifatida foydalanish kerak.

Ta'lim berish jarayonida berilayotgan axborotlarni ishonarli bo'lishi yoki mavhum tushunchalarni tasavvur qilishlari uchun video fayllardan foydalaniladi. Bundan tashqari dars jarayonida o'tkaziladigan quvnoq daqiqalardagi harakatlarning namoyish qilinishi, matematika darslarida yechiladigan masalalarning matnini yaxshiroq anglashlari uchun ularni video orqali namoyish qilish yuqori samara beradi. Negaki matnda tasvirlangan holatlarni ekranda harakatlar yordamida aks ettirish, ya'ni videofayl orqali namoyish etish tushunish va anglash jarayonini tezlashtiradi.

Barchaga ayonki, hozirgi kunda raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'plab sohalarda asosiy talab hisoblanadi. Bu esa o'z navbatida ta'lim sohasi uchun ham muhim sanaladi. Endi raqamli texnologiyalar yordamida o'qituvchilar materiallarni yanada samarali taqdim etishlari mumkin, shuning uchun o'qitish imkoniyatlari sezilarli darajada kengayib ta'lim sifati ham oshmoqda.

Bugungi kunda o'qituvchilar butun dunyodagi hamkasblar, boshqa institutlar va maktablar bilan muloqot qilishlari mumkin. Ularda veb-seminarlar, video konferensiyalar, onlayn suhbatlarda ishtirok etish imkoni mavjud.

Ta'limdagi raqamli texnologiyalar raqamli texnologiyalarga asoslangan zamonaviy ta'lim muhitini tashkil etishning bir usuli hisoblanadi.

Kundalik hayotimizda raqamli texnologiyalar katta tezlik bilan rivojlanmoqda. Ko'plab sohalarning ish faoliyati raqamli tizimlarga o'tmoqda: shifoxonalar, umumiy ovqatlanish muassasalari, ta'lim muassasalari va hokazo. Mutaxassislar maktab dasturini elektron shaklga o'tkazish haqida tobora ko'proq ishlarni amalga oshirmoqda. Ushbu g'oyani amalga oshirish jarayonida nafaqat ta'lim tizimi, balki uning ma'nosi va maqsadi ham o'zgarib boradi.

Ushbu globallashuv asrida ta'lim tizimimiz raqamli ko'rinishga o'tishi bilan internetdan foydalanish hajmi ham ortadi. Chunki ta'lim platformalaridagi materiallarni o'rganishlari, topshiriqlarni bajarishlari hamda kerakli ma'lumotlarni izlab topishlari ayni shu internet aloqasi bilan bog'liq.

Maktab ta'limining zamonaviy shakli va mazmuni oldingi ta'lim tizimidan tubdan farq qiladi. Ta'limni raqamlashtirish - bu elektron tizimga o'tish jarayonining nomlanishi. Ayni paytda kelajakdagi o'zgarishlar haqida batafsil gapirish mushkul, biroq hozir biz mana shu xato va kamchiliklarni tuzatishimiz hamda o'zgartirishimiz mumkin. Yaqin kelajakda o'quv materiallari, rejalar, sinflar jurnallari - bularning barchasi onlayn ko'rinishlarga o'tadi. Hozirgi kunda ham bilim olish uchun ko'pgina onlayn platforma va dasturlar yaratilgan. Bular yordamida o'quvchilar uydan chiqmasdan, internetdan foydalangan holda darslarni o'zlashtirishlari hamda onlayn olimpiada va testlar orqali bilimlarini sinash imkoniyatiga egalar.

Bugungi kunda maktablar zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlanmoqda. Har bir ta'lim muassasasida axborot tizimiga kirish uchun kompyuterlar, elektron doskalar bilan bir qatorda optik tolali internet bilan ham ta'minlanmoqda.

Hozirgi davr o'qituvchilar yangilanayotgan va raqamlashtirilayotgan ta'lim tizimini puxta o'rganishlari lozim. Negaki ushbu kasb mohiyati tubdan o'zgaradi. Ta'lim tizimining raqamlashtirilishi o'quv materiallarini mustaqil o'rganish imkonini beradi. Ushbu jarayonda o'qituvchi yordamchi, yo'naltiruvchi vazifalarini bajaradi.

Raqamli texnologiyalar bilan tashkil qilinadigan ta'lim tizimi mustaqil ishlashni nazarda tutganligi sababli, o'quvchilar yoshligidan bilimga intilishi, o'z kuchi, mehnati bilan erishishi kerakligini tushunadi. Ta'lim tizimining bunday raqamlashtirilishi kelajakda o'quvchilarning mustaqil fikr yuritish qobiliyatini yanada mustahkamlaydi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki rangli tasvirlar insonning ma'lumotni yaxshiroq eslab qolishiga yordam berar ekan. Bundan tashqari, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishga ham katta hissa qo'shadi. Shunday ekan o'quv materiallarini raqamli texnologiyalar orqali rang-barang tarzda berilishi o'quvchilar qizishishini orttirishi bilan bir qatorda ma'lumotlarni xotirasida yaxshi saqlab qolish imkonini beradi. Bu esa o'z navbatida ta'lim sifatini oshishiga katta hissa qo'shadi. Zero, ta'lim jarayonidagi har bir o'zgarish va joriy etilayotgan yangiliklardan ko'zlangan maqsad o'sib kelayotgan yosh avlodni har tomonlama yetuk va barkamol qilib voyaga yetkazishdir!

Foydalanilgan adabiyotlar

1. "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" dagi PQ – 2909 – sonli qarori. 2017- yil 20- aprel.
2. Jumaboyev M. E, Tadjibayeva G'. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodlari. – Toshkent, 1990-yil.
3. Boshlang'ich sinf matematika darslarida didaktik materiallar. –Namangan, 2005-yil.
4. Михеева Е.В. Информационные технологии в профессиональной деятельности. -М.: "Академия", 2004 г.
5. [www. ziynet. uz](http://www.ziynet.uz)
6. www.edu.uz

BOSHLANG'ICH SINF MATEMATIKA TA'LIMNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI IJODIY TASHKIL ETISH JARAYONI

M.J.Yarashov, BuxDU o'qituvchisi

Мундарижа

<i>Хамидов О.Х.</i> Рақамли технологияларни таълим жараёнига татбиқ этишнинг устувор вазифалари	3
<i>Қаҳҳоров О.С.</i> Рақамли иқтисодиёт тараққиёт омили сифатида	6
<i>Тўхсанов Қ.Р.</i> Таълим беришда рақамли технологиялардан фойдаланишнинг аҳамияти	7
I ШҶЪБА БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМГА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ҚЎЛЛАШ ИМКОНияТЛАРИ	
<i>Адизов Б.</i> Замонавий таълимда рақамли технологиялардан фойдаланиш истиқболлари	11
<i>Олимов Ш. Ш.</i> Бошланғич таълимни табақалаштиришнинг муҳим омиллари	16
<i>Ҳамроев А.Р.</i> Масофавий таълим соҳасида рақамли технологиялардан фойдаланиш имкониятлари	21
<i>Чудакова Вера Петровна.</i> Перспективность и особенности реализации «Технологии формирования компетентностей конкурентоспособности личности педагогов в условиях инновационной деятельности» с применением цифровых технологий	24
<i>Чемезов Сергей Александрович, Сахновская Елена Геннадьевна, Алмазова Юлдуз Исмаиловна.</i> Цифровые ресурсы для педагогов начальной школы	30
<i>Djumaev Mamanazar.</i> Boshlang'ich sinf matematika darslarida milliy o'quv dasturini joriy etish istiqbollari	34
<i>Muhittin Gümüş.</i> Dilpsikolojisi çerçevesinde anadili (türkçe) öğretiminin kişilik oluşumuna etkisi	38
<i>Mustafa Said ARSLAN.</i> Özbek türkçesi konuşanlara türkiye türkçesi öğretiminde yalancı eş değer sorunu	48
<i>Döne ARSLAN.</i> Türkiye türkçesi açısından özbek türkçesine bir bakış	57
<i>Умуров З. Л.</i> Таълимни рақамлаштириш шароитида педагогларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш педагогикаси фани асослари	61
<i>Masharipova U.A.</i> Boshlang'ich ta'limga raqamli ta'lim texnologiyalarni joriy etish davr talabi	65
<i>Sayfullayev G'M., Alimova L.X., Temirova I.S.</i> 4-sinfda Markaziy Osiyolik allomalarning tabiat haqidagi fikrlaridan foydalanib raqamli texnologiyalar asosida dars o'tish	68
<i>Умуров З. Л.</i> Таълимни рақамлаштириш шароитида ўқув-билув муаммоларини таълим жараёнига татбиқ қилишнинг шарт-шароитлари	70
<i>Sayfullayev G'M., Yodgorova G.F., Yodgorov F.O'.</i> Boshlang'ich sinf "atrofimizdagi olam" darslarida o'qitishning raqamli pedagogik texnologiyalaridan foydalanish	74
<i>Sayfullayev G'M., Alimova L.X., Hamroyeva D.O.</i> Tabiatshunoslikni oqitishda foydalaniladigan raqamli texnologiyalar	76
<i>Nigmatova M.M.</i> Raqamli o'yinlar bolalarni oqitish usuli sifatida	80
<i>Yarashov M. J., Hamdamova X. I.</i> Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarning o'rni	82
<i>Yarashov M. J., Barotova F. B.</i> Boshlang'ich ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalarning tadbiq etish metodikasi	85
<i>Yarashov M.J.</i> Boshlang'ich sinf matematika ta'limni raqamli texnologiyalar orqali ijodiy tashkil etish jarayoni	88
II ШҶЪБА БОШЛАНҒИЧ СИНФЛАРДА ЎҚУВЧИЛАР БИЛИМИНИ БАҲОЛАШНИНГ ХАЛҚАРО ТИЗИМИ	
<i>Юлдашева М. М. Бафаева Дилдора.</i> Обучение учащихся анализу художественных произведений в начальных классах на основе заданий PIRLS	91
<i>Jurayev B.T., Qamarova Z.</i> Boshlang'ich sinflarda o'quvchilar bilimini nazorat qilish va baholash tamoyillari	96
<i>Doniyorova N. M., Hamroyev A. R.</i> Husnixat darslarida xalqaro tadqiqot baholash tizimi-pirls matnlarini qo'llashning ahamiyati	98
<i>Мустафоев Б.</i> Бошланғич синф ўқувчиларида мусикий саводхонликни шакллантириш	101